

**BØRN OG UNGES
SIGNALER**

BØRN OG UNGES SIGNALER

Dette kapitel handler om de tegn og signaler hos børn, unge og forældre, du som fagperson kan være opmærksom på, hvis du er bekymret for et barns trivsel.

SIGNALER SOM TEGN PÅ MISTRIVSEL

Når vi skal identificere barnet, eller den unge, som mistrives, eller som direkte er truet på sin udvikling, er der en række tegn, som kan være indikatorer herpå.

Der er tegn, som direkte kan observeres hos barnet, eller hos forældrene.

Når et barn skal identificeres som risikobarn, eller som truet er følgende forhold væsentlige at forholde sig til:

- tegnets hyppighed - hvor ofte viser tegnet sig
- tegnets samspil med andre tegn - det er mere bekymrende, når der er flere tegn til stede
- varigheden af tegnet - det er mere bekymrende, hvis tegnet udvises over en længere periode.

Det er endvidere af stor betydning, at du som fagperson (fx sundhedsplejerske, pædagog, lærer, skoletandlæge mv.) med din faglige baggrund, viden og erfaring har opmærksomheden på større og pludselige ændringer i et barns adfærd. Du bør her handle på baggrund af tilliden til din fornemmelse og intuition.

I selve udredningen indgår signaler fra både forældre og barn i vurderingen af, hvor udsat barnet er – dvs. er der tale om en midlertidig sårbarhed, en vedvarende risiko, eller er barnet reelt truet.

Kapitlet er bygget op, så du i oversigtsform bliver præsenteret for signaler hos forældre, hos små- og spædbørn, hos børn i skolealderen samt hos unge.

SIGNALER VED FORÆLDRE

De tegn, du observerer hos forældrene, kan være af stor betydning for forståelsen af barnets samlede situation.

Du bør være opmærksom på følgende signaler hos forældrene, som kan have betydning for barnets udvikling.

Forældrene

- møder gentagne gange påvirket frem i institutionen
- viser udpræget fokus på sig selv frem for barnet
- har psykisk sygdom og kan være indlagt på sygehus
- er psykisk belastet, fx ved sygdom eller arbejdsløshed
- har depression og angsttilstand
- har skiftende stemningsleje, fx adfærd ændring fra overfrisk til usikker/nervøs
- viser manglende evne til at opfatte sit barn realistisk
- har systematisk adfærd, hvor barnet afvises/ignoreres, trues, beskrives krænkende, og ikke kan trøstes

- viser manglende aflæsning og indlevelse i barnets behov/situation
- udlader ofte at hente barnet i institutionen, eller barnet hentes af mange forskellige voksne
- holder barnet hjemme fra institutionen i længere perioder, eller hindrer barnet i samvær med andre børn uden for institutionstiden
- fremtræder uselvstændige, irritable, nedtrykte og uoplagte
- har en dagligdag præget af uforudsigelighed
- frembyder andet, som giver anledning til ekstra opmærksomhed.

Eksemplerne er ikke komplette, og det er op til den enkelte medarbejder at foretage et konkret skøn i den aktuelle situation.

SIGNALER VED SPÆD- OG SMÅBØRN

Du bør være opmærksom på følgende signaler hos barnet, som kan have betydning for dets trivsel.

Barnet

- har mangelfuld døgnrytme
- har vanskelighed ved spisning
- har problemer med at sove
- er hypersensitiv for stimuli som lyd, synsindtryk, smag og lugt
- er passivt og har manglende vitalitet
- græder meget og har langvarig skrigen
- er svær at trøste og berolige
- er udforskende uden at afsøge støtte og anerkendelse hos voksne
- virker ukritisk i sin kontakt med fremmede
- afviser og undviger kontakt med omsorgspersonen
- viser afvigende adfærd over for egne forældre
- er uroligt, grædende, omkringfarende og hyperaktivt
- virker forsømt med hensyn til hygiejne, påklædning og mad
- har nedsat opmærksomhed i samvær med børn og voksne
- har ofte infektionssygdomme
- har mærker på kroppen, der kan være tegn på vold
- har en forsinket sprogudvikling
- frembyder andet, som giver anledning til ekstra opmærksomhed.

Eksemplerne er ikke komplette og det er op til den enkelte medarbejder at foretage et konkret skøn i den aktuelle situation.

SIGNALER VED BØRN I SKOLEALDER

Du bør være opmærksom på følgende signaler, som kan have betydning for barnets trivsel.

Barnet

- virker frygtsomt, trist, indelukket eller apatisk
- mangler nysgerrighed og interesse for sine omgivelser
- trækker sig fra børnefællesskabet, leger kun med meget yngre børn eller bliver holdt udenfor af andre
- viser manglende glæde og initiativ
- tager få eller ingen initiativer til kontakt
- har søvnproblemer
- har mærker på kroppen, der kan være tegn på vold
- har en ikke-aldersvarende vægt og højde uden kendt organisk årsag
- er ofte iført beklædning, som ikke svarer til årstiden
- virker snavset og uvasket
- har ekstrem sult
- har dårlig mundhygiejne og mange huller i tænderne
- virker ukoncentreret og påvirkes af uro fra omgivelserne
- er letafledelig og motorisk uroligt
- er kropsligt anspændt og bryder sig ikke om fysisk kontakt og berøring
- har vanskeligt ved at lære
- har mange konflikter med andre børn, kan virke grænsesøgende og har ofte stemningsskift
- viser ændring i adfærd, som ikke umiddelbart kan henføres til den almindelige udvikling
- har vedvarende et konfliktfyldt forhold til forældrene
- er ukritisk kontaktsøgende
- viser reduceret kendskab til sociale spilleregler
- forsøger vedvarende at opfylde andres behov og forventninger
- frembyder andet, som giver anledning til
- ekstra opmærksomhed.

SIGNALER VED UNGE

Du bør være opmærksom på følgende signaler, som kan have betydning for den unges trivsel:

Den unge

- er ofte syg og klager over mavesmerter, eller hovedpine
- er over- eller undervægtig
- virker trist, hæmmet og defensiv
- virker ensom, eller angst og udtrykker bekymring for fremtiden
- har koncentrationsvanskeligheder og svært ved at lære
- har ufrivillig vandladning og/eller afføring
- er motorisk urolig
- har svigtende indsats i skolen – periodevis eller permanent
- forsøger vedvarende at opfylde andres behov og forventninger
- optræder ofte i "klovnerolle"
- har tidlig seksuel debut
- har selvskadende adfærd
- har hyppige raserianfald og mangler kontrol over sin vrede
- virker aggressiv, destruktiv og udadreagerende
- har misbrug af alkohol eller stoffer
- begår kriminalitet.

I kapitel 6 kan du læse mere om, hvordan du skal forholde dig på baggrund af dine observationer.